

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ İSTANBUL TIP FAKÜLTESİ
BİOKİMYA (KÜRSÜSÜ) ANABİLİM DALI TARİHÇESİ

*HISTORY OF THE DEPARTMENT OF BIOCHEMISTRY OF ISTANBUL MEDICAL FACULTY OF
UNIVERSITY OF ISTANBUL*

Güneş Pernur ÖNER *

ÖZET

İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Biokimya Enstitüsünün tarihçesi ile ilgili bu derlemede, Hayati ve Tıbbi Kimya Enstitüsünün (o zamanki adı) yeniden yapılanımı ve gelişimine katkıda bulunan ve hepsi kendi alanında dünyaca tanınmış birer otorite olan, Enstitünün Alman direktörleri Werner Lipschitz, Felix Haurowitz, Zdenko Sary, onların Türkiye’de kaldıkları sürede yaptıkları Biokimya Eğitimi ve bilimsel çalışmaları ve 1933 Üniversite Reformundan günümüze kadar bu Enstitüde yetişmiş öğretim üyeleri hakkında bazı bilgiler verilmiştir.

Anahtar kelimeler: Biokimya Tarihçe, Biokimya Anabilim Dalı Tarihçesi, Biokimya Kürsüsü

ABSTRACT

In this review concerning the history of the Department of Biochemistry of Istanbul Medical Faculty of University of Istanbul, some information about Werner Lipschitz, Felix Haurowitz, Zdenko Sary, German directors of the Institute of Biological and Medical Chemistry (old name) who all were world-wide well-established authority in their own scientific area and contributed to the re-constitution and development of the Institute, Biochemical education and scientific researches performed in duration of their stay in Turkey and the academic staff who trained in this Department from beginning of the University Reform in 1933 up to now, have been presented.

Key words: History of Biochemistry, History of the Department of Biochemistry, Department of Biochemistry

GİRİŞ

14 Mart 1827’de Osmanlı Devleti’nin Tıphane adı ile batılı anlamda kurduğu ilk Tıp okulunun son sınıfında (4.sınıf= sınıf-ı evvel) Kimya, 3. sınıfında (sınıf-I sani) Fizyoloji okutulmaktaydı (1). 1909 yılında Haydarpaşa’da Askeri ve Sivil Tıbbiye okulları birleştirilerek İstanbul Darülfünunu Tıp Fakültesi kurulmuştur (2). 1921 yılına kadar Darülfünun Tıp Fakültesinde Kimya dersleri Hayati Kimya adı altında programda bulunduğu halde, bir süre için verilememiştir.

1923’de Hayati Kimya dersi Fransız ordusu subaylarından Prof.Dr.Boutonnet tarafından yeniden okutulmaya başlanmıştır (3). Önceleri konferanslar şeklinde sunulan konular, daha sonra sistemli ders haline getirilmiştir. Mektebi Tıbbiye-i Şahane’de (Askeri Tıp Okulu) Kimya okutmanı Dr. Hadi Müştak, Prof.Dr.Boutonnet’nin derslerinden ilham alarak “Kimya-ı Hayati” adlı bir kitap çıkarmıştır. Bu sırada, Tıp Fakültesi mezunu ve organik kimya üzerinde çalışmış Müderris (Ord.Prof.) Dr. Hadi Faik Saçlı o zamanki adı ile Tıbbi ve Hayati Kimya Kürsüsünün başında bulunuyordu. Ord. Prof. Dr. Hadi Faik Saçlı önceleri yalnızca organik kimya içeriğindeki derslerini, giderek tıpsal kimya şeklinde vermiştir. Bu dönemde, Hayati Kimya kürsüsünde Tıp Fakültesi mezunu Dr.Rasim Ali de muallim (profesör) olarak görev almış ve “Kimya-ı Fizyoloji ve Marazi” adlı bir kitap yazmıştır. Dr. Osman Nuri ve Ömer beyler de önce asistan sonra muallim muavini (doçent) olarak kürsü çalışmalarına katkıda bulunmuşlardır. Kürsünün 1923-1933 dönemindeki çalışmaları daha çok eğitime dönüktür (3).

1933 yılında Atatürk’ün gerçekleştirdiği Üniversite reformu ile Darülfünun lağvedilmiş ve yerine İstanbul Üniversitesi

kurulmuştur.

1933 Üniversite Reformu ile Haydarpaşa’da bulunan Tıp Fakültesi İstanbul’un Avrupa yakasına nakledilmiştir. Fakülte idare merkezi (Dekanlık) ile Biyokimya, Fizyoloji, Mikrobiyoloji ve Hijyen Enstitüleri Beyazıt’ta bulunan eski Harbiye Bakanlığı Binasına (üzerinde Arap harfleri ile Daire-i Umur-ı Askeriye yazan ihtişamlı kapıdan girilerek ulaşılan ve günümüzde İstanbul Üniversitesi Rektörlüğü olarak kullanılan büyük tarihi bina) taşınmıştır. Klinikler Şişli Çocuk, Haseki, Cerrahpaşa, Guraba ve Bakırköy’deki hastanelere dağıtılmışlardır (4). 1933’teki bu Üniversite reformu ile ayrılan eski Darülfünun hocalarının yerine Nazi Almanya’sından kaçan Musevi bilim adamlarından bazıları Türkiye’ye getirildiler. Tıp Fakültesinin çeşitli klinik ve enstitülerinde Türk öğretim üyeleri ile birlikte öğretim kadrosunda ya da direktör olarak görev alan bu bilim adamları kendi sahalarında dünya çapında birer otorite idiler. Bunlar arasında Werner Lipschitz, Felix Haurowitz, Zdenko Sary reform sonrası Tıp Fakültesinin o zamanki adı ile Hayati ve Tıbbi Kimya Enstitüsünde görevlendirilen yabancı öğretim üyeleridirler.

1933-1938 Ord.Prof. Dr. Werner Lipschitz dönemi İ.Ü Hayati ve Tıbbi Kimya Enstitüsü

Ülkemizde Biokimya alanındaki bugünkü gelişmenin gerçek temeli, 1933 Üniversite Reformunda Frankfurt Üniversitesi Tıp Fakültesinden davet edilen Farmakolog Ord.Prof. Dr. Werner Lipschitz tarafından Hayati ve Tıbbi Kimya Enstitüsünün yeniden yapılandırılması ile atılmıştır.

Enstitü direktörlüğüne getirilen Ord.Prof. Dr. Werner

Date received/Dergiye geldiği tarih:10.02.2010 - Dergiye kabul edildiği tarih: 12.04.2010

* İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi, Biyokimya Anabilim Dalı, Çapa, İstanbul
(İletişim kurulacak yazar: pernuron@gmail.com)

Lipschitz, fakültede modern Biokimya öğretiminin ve araştırmalarının başlatıcısı olmuştur. Hoca bilimsel yaşantısının ilk zamanlarında Biokimya ile uğraşmış olduğundan farmakolojiyi biokimyasal temellere dayandırmayı öngören bilimcilerden biri idi. Bu yüzden Hayati ve Tıbbi Kimya Enstitüsü direktörlüğü görevine kolayca uyum sağlamıştır (3).

Ord.Prof. Dr. Werner Lipschitz

1892 Berlin doğumlu Ord.Prof. Dr. Werner Lipschitz, ilk, orta ve Gymnasium eğitimini Berlin’de, Tıp eğitimini Berlin ve Leipzig’de yaparak 1916’da mezun olmuştur. Kısa zamanda doçent, profesör ve Ord. profesörlüğe yükselmiştir. 1933-1935 yıllarında kurucusu olduğu Biokimya Enstitüsünde çok büyük emek, çaba sarfederek gayet modern ve mükemmel bir laboratuvar kurulmasını sağlamıştır. İlk yıl yalnız teorik olarak verdiği derslerini, sonraki yıllarda ilgi çekici deneylerle zenginleştirmiş ve kurslar yaptırmıştır. Bonn Üniversitesinden 1928 yılında kimyager olarak mezun olmuş ve Tıp Fakültesinde de 1929 yılında doktora yapmış olan Dr. Saib Ragıp Atademir, 1934’de İ.Ü.Hayati ve Tıbbi Kimya doçentliğine atanmıştır. Lipschitz’in Almanca olarak verdiği dersler doçent Dr. Saib Ragıp Atademir ve Fizyoloji doçenti Dr. Sadi Irmak tarafından Türkçe’ye çevrilmiştir. Ord.Prof. Dr. Werner Lipschitz,1935-1938 yılları arasında konuları daha çok Biokimyasal Farmakoloji alanında olan 8 çalışma ve 2 öğrenci kitabı yayınlamıştır. O sıralarda Lipschitz’in asistanı olmadığından araştırmalarında tek yardımcısı ve desteği 1934 sonlarında Almanya’dan gelen laborant Paula Schwerin olmuştur. 1937’de Dr. Saib Ragıp Atademir yeni kurulan Kabil Üniversitesinde, görev almak üzere Enstitüden ayrılmıştır (3).

Fizyoloji doçenti Dr. Sadi Irmak, Ord.Prof. Dr. Lipschitz’in isteği ile Dr. Saib Ragıp Atademir yerine vekaleten görevlendirilmiştir. Ord.Prof. Dr. W. Lipschitz de 1938’de Amerika’da görev alarak Enstitüden ayrılmıştır. Bunun üzerine Fizyolog Dr. Sadi Irmak, iki sömestr süre ile Hayati Kimya dersi vermiştir.

Fiziyojoloji doçenti Dr. Sadi Irmak

Hitler’in Çekoslovakya’ya girmesi Viyana ve Prag’dan da çok sayıda bilimadaminin kovulmasına veya kaçmasına yol açmıştır.

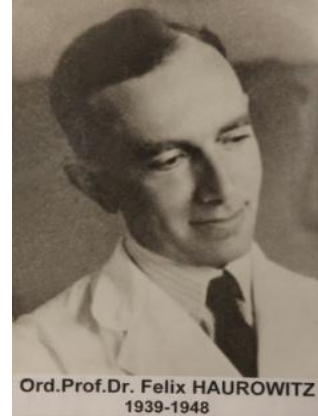
Bu gelişmenin sonucunda Türkiye’ye ikinci bir sığınmacı bilimadamı dalgası ulaşmıştır. Bu dalgayla, Prag’daki Alman Üniversitesi’nden kaçan *Felix Haurowitz*, Amerika Birleşik Devletleri’ne göç eden *Werner Lipschitz*’ den boşalan İstanbul Üniversitesi Hayati ve Tıbbi Kimya Enstitüsü direktörlüğüne davet edilmiştir (3,4).

1939-1948 Ord.Prof. Dr. Felix Haurowitz dönemi İ.Ü Hayati ve Tıbbi Kimya Enstitüsü

Felix Haurowitz, Türkiye’nin tek Tıp Fakültesinin Tıbbi ve Hayati Kimya Enstitüsünü gelip gördükten ve çalışmak için yeterli bulduktan sonra görevi kabul etmiştir. Böylece Biokimya Enstitüsünün başına Ord. Prof. payesi ile direktör olarak atanmıştır(5,6,7).

1896 Çekoslovakya Prag doğumlu Ord. Prof. Dr. Haurowitz, ilk, orta ve Gymnasium eğitimini doğduğu kentte 1902-1914 yıllarında tamamlamıştır. 1922’de Prag Alman Üniversitesi Tıp Fakültesinden mezun olmuş, 1923’de Fen Fakültesinden fen doktoru ünvanını da almıştır. 1925’de doçent, 1939’da profesör olmuştur. Ord. Prof. Dr. Haurowitz, 1939’da üniversitemize gelir gelmez Türkçe öğrenmeye başlamıştır.

1939 Nisan’ında Ord. Prof. Dr. Haurowitz, çalışmalarında Almanca bilen elemana ihtiyacı olduğunu bildirerek başarılı bir Tıp öğrencisi olan Şaban Örnektekin’i yanına öğrenci asistan olarak almıştır. Şaban Örnektekin Tıp Fakültesini 1941’de bitirmiş ve 1943 yılında da Enstitüde bir süre ücretli çalışmıştır. Ord. Prof. Dr. Haurowitz, gelişinin ikinci yılından itibaren de derslerini Türkçe vermiştir. Geldiğinde kendisine çalışmalarında yardımcı olabilecek yalnızca laborant P. Schwerin’i bulmuştu. Fakat öncelikle işine sıkı sarılacak, araştırmaya hevesli Tıp fakültesi mezunu asistanı olmasını istemişti. Bu isteği Kasım 1939’da Dr. Mutahhar Yenson’un enstitüye asistan olarak başvurması ile gerçekleşti (5).

1911 İstanbul doğumlu Prof. Dr. Mutahhar Yenson, 1937’de İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesini bitirdikten sonra, Adana sıtma kursunda eğitim görmüştür. 1937-1938 de askerlik görevi sonrasında Ekim 1939’a kadar Edirne sıtma savaş bölgesi Lüleburgaz şube tabibi olarak çalışmıştır. 31 Ocak 1940’da İstanbul Üniv. Hayati ve Tıbbi Kimya Enstitüsünde asistanlığa başlamıştır (5, 6,7).

1940 yılında, İ.Ü Tıp Fakültesi 1936 yılı mezunu Dr. Hatice Bodur, Ord. Prof. Dr. Haurowitz’in bulunduğu sınavda Hayati Kimya uzmanı olmuştur (8).

Dr. Mutahhar Yenson, Kasım 1941’de uzman, Nisan 1943’de Ü.doçenti olmuş, Mayıs’ta kadroya atanmıştır Dr. Mutahhar Yenson,1939-1948 yıllarında Ord. Prof. Dr.

Haurowitz'in, ilk ve son Tıp Fakültesi mezunu daimi asistanı, ilk yetiştirdiği uzman ve doçenti olmuştur. Ord. Prof. Dr. Haurowitz, Mutahhar Yenson'un arkasından Tıp dışından öğrenme ve araştırmaya hevesli çoğu kimya kökenli asistanları etrafına toplayarak dünya savaşının güçlüklerine rağmen Enstitüyü bilimsel araştırma merkezlerinden biri haline getirmişti (5). Bunların çoğu Ord. Prof. Dr. Haurowitz'in yanında fahri asistanlık yaparak uzmanlık almışlardır. Bu asistanlar şunlardır: Kim. Kırkor Sarafyan, Kim.Müh. Fahamet Bursa, Kim. Mürüvvet Bilen, Kim. Prodromos Tanaşoğlu, Kim.Müh. Radiye Cindi, Dr. Kim. Sara Gitte Lisie, Kim.Yzb. Niyazi Eryol, Kim. Adnan Tümer, Kim.Müh. Lale Etili. Kim. Mürüvvet Tuncay. Bunlardan yalnızca Fahamet Bursa Hayati ve Tıbbi Kimya Enstitüsünde kalarak akademik kariyer yapmıştır. 1922 yılı Bursa doğumlu olan Fahamet Bursa, İst.Üni. Kimya mühendisliğini bitirdikten sonra, 1943' te Haurowitz'in asistanı olmuştur (7).

Ord.Prof.Dr. Felix Haurowitz ve asistanları (Önde soldan birinci: Kim.Fahamet (Bursa) Arat. 2.sıra: Ortada Haurowitz ve sol yanında Dr. Mutahhar Yenson)

Dr. Mutahhar Yenson, 1943'te doçent olduktan sonra Tıp Fakültesi öğrencilerinden başka, fakülte oluncaya kadar 24 yıl eczacılık okulu öğrencilerinin de eğitimleri ile görevlendirilmiştir (3,7). Dr. Mutahhar Yenson, tıp öğrencileri için Biokimya praktikumu hazırlamıştır (1945). Ord. Prof. Dr. Haurowitz, 1941-1948 arasında çoğu immunoloji ve protein yapısı ile ilgili 49 araştırma yaptırmış ve 3 ders kitabı hazırlamıştır. Öğrencilere verilen sistematik Hayati Kimya dersleri yanında, klinik kimya pratik dersleri, asistan ve uzmanlar için klinik kimya gelişme kursları da yaptırılmıştır (5).

Ord.Prof.Dr. Haurowitz'in yazdığı ders kitabı, 1943

Ord. Prof. Dr. Haurowitz, diğer asistanlarına da uzmanlık vermiş ve çoğunu kimya doktorası yapmaya yönlendirmiştir. 1947'de Laborant P. Schwerin New York Columbia Üniversitesinde görev alarak Enstitüden ayrılmıştır (7). Ord. Prof. Dr. Haurowitz, 1938 İst.Tıp Askeri Tıbbiye okulu mezunu ve 1944'de Gülhane Askeri Tıp Akademisinde Biokimya uzmanlığı almış olan Yzb. Dr. Şevket Tekman'ın İ.Ü. Hayati Kimya Enstitüsünde çalışmalara katılmasına izin vermiş ve kendisine antikorların saflaştırılması ve izolasyonu konusunda doçentlik tezi yaptırmıştır. Bu tezle 1947'de Ü. doçenti olan Dr. Şevket Tekman, 1948'de İst.Ü.Tıp Fakültesinde doçent kadrosuna atanmıştır (9). Ord. Prof. Dr. Haurowitz, İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesindeki 10 yıl hizmeti süresince 9 uzman ve Dr Mutahhar Yenson ve Dr. Şevket Tekman olmak üzere 2 öğretim üyesi yetiştirmiştir. Bu sırada eğitim kadrosunda 2 doçent dışında asistan olarak, 1945'te uzman olan Kim. Mürüvvet Tuncay, 1947'de Fen-Kimya doktoru (PhD) olan Dr. Fahamet Bursa ve 1948'de asistanlığa alınmış olan Kim.Müh. Margarita Arnaki bulunuyordu. Dr. Fahamet Bursa, 5 yıl Ord. Prof. Dr. Haurowitz'in yönetiminde çalışmıştır. Ord. Prof. Dr. Haurowitz 1948 yılında davet edildiği Amerika'nın İndiana Üniversitesinde Biokimya profesörü olarak görev alarak enstitüden ayrılmıştır. 1948 Haziran'ından itibaren yerine Doç.Dr. Mutahhar Yenson, enstitü öğretim ve yönetimi ile görevlendirilmiştir. 1948'den 1966'ya kadar İndiana Üniversitesinde eğitim ve araştırma yapan Ord. Prof. Dr. Haurowitz, daha sonra emekli profesör olarak çalışmalarını sürdürmüştür. 1972'de kendisine İstanbul Üni. İstanbul Tıp Fakültesinden "Şeref doktoru" ünvanı verilmiştir. 1987'de ölümüne kadar bilimsel çalışmalarını sürdürmüştür (5).

Ord.Prof.Dr.Felix Haurowitz'in 1975 yılında İst.Tıp Fakültesi Biokimya Ana Bilimdalını ziyareti (Ön sıra soldan ikinci Ord.Prof.Dr.F. Haurowitz, en arkada soldan birinci Prof. Dr. Mutahhar Yenson)

1949-1957 Ord.Prof. Zdenko Stary dönemi İ.Ü Biolojik-Kimya Enstitüsü

Prag Alman Üniversitesi Tıp Fakültesi Biokimya kürsüsü direktörlüğünden Ankara Tıp Fakültesi Biokimya kürsüsü profesörlüğüne gelen Prof. Dr. Z. Stary, 1949 yılı Şubat'ında ordinaryüs payesi ile Fakültemiz Biolojik-Kimya Enstitüsü direktörlüğüne atanmıştır.

1899 Çekoslovakya Prag doğumlu Ord. Prof. Dr. Zdenko Stary, 1923 yılında Prag Alman Üniversitesi Tıp Fakültesini bitirmiştir.1925'te Kimya doktoru (Ph.D) ünvanını almıştır. Prag Alman Üniversitesinde 1928'de doçent, 1932'de

Biyokimya Anabilim Dalı Tariçesi

profesör olmuştur. 1939'da bu Üniversitenin Biokimya Enstitüsü Direktörlüğüne getirilmiştir. 2.Dünya savaşı sırasında Prag Alman Üniversitesinin kapatılması üzerine Türkiye'ye gelerek, 1947'de Ankara Üniversitesi Biokimya Enstitüsü profesörlüğüne atanmıştır. 1949 yılında Ordinaryüs payesi ile İstanbul Üniversitesi Biolojik-Kimya Enstitüsü direktörlüğüne getirilmiştir (6,7).

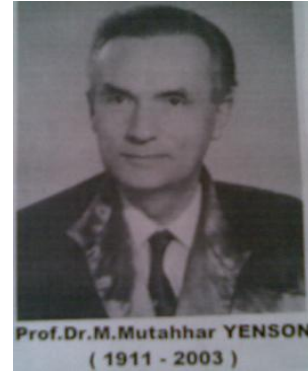

Sary de kısa zaman sonra derslerini Türkçe vermeye başlamıştır. Bu dönemde bilimsel araştırmalar, vücut mükopolisakkarid ve müko ve glikoproteinlerin klinik ve patolojik değişim koşulları üzerine yoğunlaşmıştır (6.7). Ord. Prof. Dr. Z. Sary, birkaç ciltlik "Biokimya dersleri" adlı teorik ders kitabı da yazmıştır.

1949'da Dr. Mutahhar Yenson profesör, Dr. Fahamet Bursa Ü. doçenti olmuştur. 1951'de Mutahhar Yenson'dan boşalan doçentlik kadrosuna, Doç. Dr. Hatice Bodur atanmıştır. Kim.Müh.Margarita Arnaki 1951'de uzman olmuştur (7). 1951'de Kim. Müh. Artin Zarikoğlu, 1952'Kasım'ında Kim. Ayten Uğur, Kim.Müh. Nevzat Öner, fahri asistan olarak, Dr.Ahmet Araz ise kadrolu asistan olarak İ.Ü. Tıp Fak. Biolojik-Kimya Enstitüsüne alınmışlardır (7). Kim.Müh. Nevzat Öner, 1953 Şubat'ında kadroya alınmıştır. Kim. Müh. Artin Zarikoğlu, 1953'te Tıbbi ve Hayati Kimya uzmanı olmuş ve bir kaç ay sonra da Enstitüden ayrılmıştır (7). 1955'de Kim.Müh.Margarita Arnaki doçent olmuştur. Asistan Kim. Ayten Uğur 1955 yılında önce Fen-Kimya doktoru (PhD.), aynı yıl içinde "Tıbbi ve Hayati Kimya ve Gıda Kimya" uzmanı ünvanlarını almıştır (7). Daha sonra da Enstitüden ayrılmıştır. Kim. Müh.asistan Nevzat Öner ise, 1955'te, "Dr.Rer.Nat", ünvanını almıştır.1956'da Dr. Nevzat Öner ve Dr.Ahmet Araz Tıbbi ve Hayati Kimya uzmanı olmuşlardır. Ocak 1957'de Ord. Prof. Dr. Z. Sary Amerika'da görev alarak Biolojik Kimya Enstitüsünden ayrılmasından sonra, Prof. Dr. Mutahhar Yenson direktörlüğe getirilmiştir (3,7).

1957-1981 Prof. Dr. Mutahhar Yenson dönemi İ.Ü Biokimya Enstitüsü/Kürsüsü

1958'de Doç. Dr. Margarita Arnaki, ABD'inde görev alarak, Enstitüden ayrılmıştır. Aynı yıl, Ü.Doç. Dr.Fahamet Bursa, İzmir Üni. de protein kimyası dersi vermek üzere görevlendirilmiştir. Ü.Doç. Dr.Fahamet (Bursa) Arat, 1961'de ABD. Texas Üniversitesinde Dr. Schneider'in yanında araştırma yapmak üzere 1 yıl görevlendirilmiştir (7,10). Dr.Nevzat Öner, 1962 yılında Ü.Doçenti olmuştur (8). 1963'de de Dr. Ahmet Araz Ü.doçenti (eylemsiz) olmuştur(9). 1964'de Doç. Dr. Hatice Bodur profesörlüğe yükseltilmiştir (8).

Hatice Bodur

Fahamet (Bura) Arat

Şevket Tekman

Nevzat Öner

Ahmet Araz

Hatice Bodur, önce Fen Fakültesini ardından da 1936 yılında İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesini Pekiyi derece ile bitirmiştir. 1940-1943 yılları arasında İstanbul Ü. Tıp Fakültesi KBB Kürsüsünde Sağlık Bakanlığının Fahri Asistanı olarak çalışmış ve 1943 yılı Mayıs ayında İhtisas Sınavını vererek Türkiye'nin ilk Kadın KBB Uzmanı olmuştur (8).

Üniversite doçenti Dr. Fahamet Arat, 1965'de kadrolu doçentliğe, 1967'de de kadrolu profesörlüğe atanmıştır. Prof.Dr. Fahamet Arat, 1967'de Tıp Fakültesinin yanısıra Kimya Fakültesinde de Biokimya dersi vermekle görevlendirilmiştir(7).

Ü.doçenti Dr.Ahmet Araz 1966 yılında İ.Ü.Biokimya kürsüsünde doçentlik kadrosuna atanarak eylemli olmuştur(11).

Doç.Dr.Şevket Tekman 1966 yılında İstanbul Üni. Biokimya Kürsüsünde Üniversite Profesörlüğüne yükseltilmiştir. Aynı yıl naklen İst. Üni. Eczacılık Fak. Biokimya Kürsüsüne kadrolu profesör olarak atanmıştır. Temmuz 1966'da Ü. Doçenti Dr.Nevzat Öner de, İst.Üni.Tıp Fakültesinden naklen İst. Üni. Eczacılık Fak. Biokimya Kürsüsüne kadrolu doçent olarak atanmıştır (9).

İ.Ü. Eczacılık Fakültesinin ilk öğretim üyeleri:

Prof.Dr.Şevket Tekman, Prof.Dr.Nevzat Öner Prof. Dr. Hatice Bodur ve Doç. Dr. Ahmet Araz 1967 yılında açılan Cerrahpaşa Tıp Fakültesi'ne geçmişler, Prof. Dr. Hatice Bodur bu fakültenin Biokimya Kürsüsünün ilk başkanı seçilmiştir (11). Ancak, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi 1967 yılında Cerrahpaşa kampüsünde kurulurken Temel Tıp Bilimleri için uygun bir yerleşim alanı olmadığından öğrencilerin eğitimi 2 yıl süre ile (1969'a kadar) Beyazıt Merkez Binadaki ilgili kürsüler tarafından yaptırılmıştır. 1960'lı yılların başında İstanbul Tıp Fakültesi Biokimya Enstitüsüne asistan olarak giren Tıp doktorlarından Dr. Nevzat Baban 1964'de uzman, 1968'de Üniversite doçenti olmuştur (11). Dr. Hikmet Öz. 1963'te uzman, 1969 da Üniversite doçenti olmuştur (7). 1969'da Dr. Nevzat Baban Cerrahpaşa Tıp Fakültesinde kadrolu doçentliğe atanarak İstanbul Tıp Fakültesinden ayrılmış, Dr. Hikmet Öz ise, 1970'de İstanbul Tıp Fakültesinde kadrolu doçentliğe, 1975 yılında da profesörlüğe atanmıştır (7).

Nevzat Baban

Hikmet Öz

1967'de Tıp Fak.mezunu Dr. Pernur Öner, Kimyager Mukaddes Canbaz ve Kimyager Emine Kökoğlu, 1968'de Kimyager Gülçin Aykaç asistan olarak alınmışlardır. 1970'de Dr.Pernur Öner, 1971'de Kim. Emine Kökoğlu ve Gülçin Aykaç, 1972'de Kim. Mukaddes Canbaz Biokimya uzmanı olmuşlardır. Emine Kökoğlu, 1973 yılında, Gülçin Aykaç 1974'de, Mukaddes Canbaz 1975'te Tıp Bilimleri doktoru ünvanını almışlardır(7).

1973 yılında Dr. Ahmet Sivas, Dr. Müjdat Uysal ve Dr. Figen Gürdöl asistan olarak göreve başlamışlar ve 1976 yılında Dr. Ahmet Sivas, 1977 yılında Dr. Müjdat Uysal ve Dr. Figen Gürdöl Biokimya uzmanı olmuşlardır.

Prof. Dr. Mutahhar Yenson 1968'de Fakülte olan Diş Hekimliğinde Biokimya dersini vermeye başladıktan sonra, 1973'deki Üniversiteler yasasına göre kürsü başkanı adı ile Biokimya kürsüsünün yönetimi ile görevlendirilmiştir(3,6).

Dr. Pernur Öner 1977 yılı Nisan döneminde Üniversite doçenti olmuştur. 1977 yılı Kasımında Üniversite doçenti olan Dr. Emine Kökoğlu, 1978 yılında Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Biokimya Kürsüsünde görev almak üzere İstanbul Tıp Fakültesinden ayrılmıştır. Dr. Gülçin Aykaç, 1978 yılı, Dr. Mukaddes Canbaz, 1979 yılı Nisan döneminde, İstanbul Tıp Fakültesinde doçent olmuşlardır (7).

1970 yılında Üniversitemize bağlı olarak kurulan Bursa Tıp Fakültesi (sonradan Uludağ Üni.adını almıştır) öğrencilerinin eğitimleri Fakültenin kuruluşunu tamamladığı 1975 yılına kadar kürsümüzde ve fakültemizin diğer kürsülerinde yaptırılmıştır.

Prof. Dr. Mutahhar Yenson, 1957 yılından yaş haddinden emekli olduğu 1981 yılına kadar Biokimya Kürsüsü başkanlığı görevini sürdürmüştür. Prof Dr. Mutahhar Yenson'un, ulusal ve uluslararası saygın dergilerde yayınlanmış yüzlerce bilimsel araştırması ve biri çeviri beşi teorik Biokimya, yedi pratik-teknik olmak üzere 13 kitabı bulunmaktadır (3). Prof. Dr. Mutahhar Yenson'un İnsan Biokimyası adlı kitabı ve uygulamalı çalışma kitapları emekliliğinden sonra 1988'e kadar bir kaç defa yenilenerek basılmıştır. Prof. Dr. Mutahhar Yenson, 2003 yılında aramızdan ayrılmıştır.

Prof.Dr.Mutahhar Yenson'un emekli olduğu gün (Nisan 1981)

1.Emine Kökoğlu 2. Nevzat Öner 3.Figen Gürdöl 4. Fahamet Doğanay 5. Nevzat Baban 6.Hatice Bodur 7. Fahamet Arat 8.Pernur Öner 9. Mukaddes Canbaz 10. Lab.Tomris Şişli

2547 sayılı yasadan sonra İst.Tıp Fakültesi Biokimya Anabilim Dalı

Prof. Dr. Mutahhar Yenson'dan sonra, Prof. Dr. Fahamet Arat 1981-89 yılları arasında Biokimya Anabilimdalı başkanlığı yapmıştır.

Prof. Dr. Fahamet Arat'ın başkanlık döneminde; Dr.Ahmet Sivas (Nisan 1981), Dr. Müjdat Uysal (Kasım 1981), Dr. Figen Gürdöl (Nisan 1982) doçentliğe yükseltmişlerdir Prof. Dr. Fahamet Arat, emekli olduktan sonra da 1989-1991 arasında 2 yıl sözleşmeli olarak öğretim üyeliği yapmıştır (10). Araştırmalarından 12'si yurt dışı yayını olup, 200'den fazla yabancı dergide sitasyon almıştır (10). Prof. Dr. Fahamet Arat, 1999 yılında aramızdan ayrılmıştır.

1982 yılında 2547 sayılı yasa gereği Anabilim dalımıza bağlı Klinik Biokimya Bilim dalı kurulmuştur. Bilim dalı başkanlığı görevini alan Prof Dr. Ahmet Sivas bu görevini

2006'ya kadar aralıksız sürdürmüştür. Daha sonra Prof. Dr. Beyhan Ömer bilim dalı başkanlığına atanmıştır.

1982 yılında Üniversite profesörlüğüne seçilen Doç.Dr. Pernur Öner, 1988 yılında Doç. Dr. Ahmet Sivas, Doç. Dr. Müjdat Uysal ve Doç. Dr. Figen Gürdöl ile birlikte kadrolu profesörlüğe atanmıştır.

İstanbul Üniversitesi Rektörlüğüne bağlı SHMYO Tıbbi Laboratuvar program Başkanlığı okulun kurulduğu 1986 yılından Cerrahpaşa'ya nakledildiği 2004 yılına kadar İst.Tıp Fak. Biokimya Anabilim dalı tarafından yönetilmiştir. Okulun ilk Tıbbi Laboratuvar program başkanı Prof.Dr.Fahamet Arat'tır 1988-2004 yılları arasında Prof.Dr. Figen Gürdöl başkanlık yapmıştır.

Prof. Dr.Hikmet Öz, 1989-1994 yılları arasında başkanlık yapmıştır. 1996'da yaş haddinden emekli olmuştur(7).

1994 de anabilim dalı başkanlığına seçilen Prof.Dr. Müjdat Uysal halen başkanlık görevini sürdürmektedir.

Prof.Dr. Gülçin Aykaç-Toker 2007 yılında kendi isteğiyle, Prof. Dr. Mukaddes Canbaz ise yaş haddinden emekliye ayrılmışlardır. Prof.Dr.Ahmet Sivas, ve Prof.Dr. Nilgün Alptekin-Demirkol 2008 de kendi istekleri ile, Prof. Dr. Pernur Öner, 2009'da yaş haddinden emekliye ayrılmışlardır (7).

İ.Ü. Biokimya'da 1933 reformundan günümüze kadar yüzlerce Tıp dışı ve Tıp kökenli eleman uzmanlık eğitimi almış, bunların onlarcası ya yurt içi ve yurt dışında çeşitli merkezlere dağılmışlar ya da akademik kariyer yapmak üzere Biokimya'da kalmışlardır. İ.Ü. Biokimya kürsüsünde şimdiki adıyla Anabilim Dalında. öğretim üyeliğine yükseltelenler kronolojik giriş sıraları ile şunlardır:

Prof.Dr.Mutahhar Yenson	(Tıp 1939-1981)
Prof.Dr. Fahamet (Bursa) Arat	(Kim.Müh. 1943-1989)
Doç.Dr. Margarita Arnaki	(Kim.Müh. 1951-1958)
Prof.Dr. Hatice Bodur	(Kim.Müh.Tıp 1951-1967)
Prof.Dr. Şevket Tekman	(Tıp 1948 -1966)
Doç.Dr. Nevzat Öner	(Kim.Müh. 1952-1966)
Doç.Dr. Ahmet Araz	(Tıp 1952-1967)
Prof.Dr. Hikmet Öz	(Tıp 1960-1996)
Doç.Dr. Nevzat Baban	(Tıp 1960-1969)
Prof.Dr. Pernur Öner	(Tıp 1967-2009)
Prof.Dr. Mukaddes Canbaz	(Kim.1967-2007)
Doç.Dr. Emine Kökoğlu	(Kim. 1967-1978)
Prof.Dr. Gülçin Aykaç-Toker	(Kim.1968-2007)
Prof.Dr. Ahmet Sivas	(Tıp 1973-2008)
Prof.Dr.Müjdat Uysal	(Tıp. 1973-)
Prof.Dr.Figen Gürdöl	(Tıp. 1973-)
Prof.Dr.Necla Koçak-Toker	(Kim.Müh.1979-)
Prof.Dr.Beyhan Ömer	(Tıp. 1981-)
Prof.Dr. Seldağ Bekpınar	(Kim.1981-)
Prof.Dr.Cahide Gökkuşu	(Kim.Müh.1982-)
Prof.Dr.Nilgün (Alptekin) Demirkol	(Kim.Müh. 1984- 2008)
Prof.Dr. Şule Seçkin	(Kim.1985-)
Prof.Dr.Nihal Salmayenli	(Kim.1985-)
Prof.Dr.Gül Özdemirler-Erata	(Kim.Müh.1985-)
Prof.Dr.Sema Genç	(Tıp 1987-)
Doç.Dr.Esma Sürmen-Gür	(Tıp.1987- 1994)
1994'de Uludağ Tıp Fakültesine geçmiştir	
Doç.Dr. Ayşegül Telci	(Tıp.1988-)
Prof.Dr.Ümit Mutlu-Türkoğlu	(Tıp.1989-)
Prof.Dr.Evin Ademoğlu	(Tıp.1990-)
Prof.Dr.Serdar Öztezcan	(Tıp.1990- 2007)
2007 yılında bir Vakıf Üniversitesine geçmiştir	
Prof.Dr.Yeşim Ünlüçerçi	(Tıp.1992-)
Prof.Dr.Pervin Vural	(Tıp.1993-)
Prof.Dr. Semra Doğru-Abbasoğlu	(Tıp.1994-)

1933 reformundan günümüze kadar İ.Ü. Biokimya direktörleri/başkanları:

Ord.Prof.Dr.Werner Lipschitz	(1933-1938)
Ord.Prof.Dr.Felix Haurowitz	(1939-1948)
Doç.Dr.Mutahhar Yenson	(1948-1949)
Ord.Prof.Dr.Zdenko Stary	(1949-1957)
Prof.Dr. Mutahhar Yenson	(1957-1981)
Prof.Dr. Fahamet Arat	(1981-1989)
Prof.Dr.Hikmet Öz	(1989-1994)
Prof.Dr. Müjdat Uysal	(1994-)

KAYNAKLAR

1. Altıntaş A.Tıbhane-i Amire ve 14 Mart Tıp Bayramı. "Tarih ve Toplum" 117:45-56,1993
2. Bayat A.H. Osmanlı Devletinde Tıp Eğitimi. "Osmanlılarda Sağlık" Coşkun Yılmaz, Necdet Yılmaz (Ed.) İstanbul 2006, s.237-245.
3. Cumhuriyetin 50. yılında İstanbul Tıp Fakültesi, Cilt 1. "Biokimya Kürsüsü" Sermet Matbaası, İstanbul, 1974, s.38-41.
4. Osmanlı İmparatorluğunda Tıp Eğitimi. "Dünya ve Türk Tıp Tarihi" Erdem Aydın (ed.) 2006, Bölüm 10. s. 173- 193.
5. Yenson, M.: "Ord.Prof.Dr. Felix Haurowitz ve İstanbul Tıp Fakültesi Biokimya Kürsüsüne katkıları".2.Türk-Alman Tıbbi İlişkileri Sempozyumu Bildirileri, 20-25 Ekim 1981. İstanbul Üniversitesi Yayınları, Ayrı Baskı s. 49-55
6. İstanbul Tıp Fakültesi Tıp Tarihi ve Deontoloji Ana Bilim Dalı Arşivleri
7. İstanbul Tıp Fakültesi Dekanlığı Personel Dairesi Arşivi, No:4037 F. Haurowitz, No 58: M Yenson, No: 954 F.Arat, No.5385 K. Sarafyan, No.4250: M. Arnaki, No:2005 Z.Stary, No:2006 P. Schwerin, No:1399 H.Öz, No.5732 P.Öner, No: 3711 E.Kökoğlu, No: 3709 G.Aykaç, No: 3653 M.Canbaz, No: 3622 A.Sivas, No: 3921 S. Öztezcan, No: 2591 N. Alptekin-Demirkol, No: 4740 A. Zarikoğlu, No:5017 A. Uğur, No:5216 Ş. Örnektekin.
8. Ülman YI.: Hayatı ve Çalışmalarıyla bir öncü: Hatice Bodur. Tarih ve Toplum. 1998, Sayı 171: s.138-142.
9. İstanbul Üni. Eczacılık Fakültesi Biokimya Anabilimdali Arşivi
10. Arat.F. Özgeçmişim. "Sağlık Alanında Türk Kadını" Nuran Yıldırım (Ed.) İstanbul 1998, s.123-124.
11. Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Biokimya Anabilim Dalı Arşivi.